

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความตั้งใจในการเลิกสูบบุหรี่ของผู้หญิงอาชีพบริการ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อการเลิกสูบบุหรี่ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้การควบคุมพฤติกรรม ความตั้งใจในการเลิกสูบบุหรี่ของผู้หญิงอาชีพบริการ รวมถึงศึกษาอำนาจในการทำนายของเจตคติต่อการเลิกสูบบุหรี่ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้การควบคุมพฤติกรรม ต่อความตั้งใจในการเลิกสูบบุหรี่ของผู้หญิงอาชีพบริการ

ลักษณะประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้หญิงอาชีพบริการที่สูบบุหรี่ ซึ่งทำงานตามสถานบริการ อายุระหว่าง 18 - 35 ปี

กลุ่มตัวอย่าง

1. กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Cohen (1987, cited in Munro, 1997)

ซึ่งคำนวณจากค่า power analysis จากสูตร

$$N = \frac{L(1 - R^2)}{R^2} + u + 1$$

เมื่อ N = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

L = ค่าขนาดอิทธิพล

u = จำนวนตัวแปรอิสระ

โดยกำหนดให้ R^2 มีค่าเท่ากับ 0.13 เมื่อขนาดอิทธิพลปานกลาง

พบว่า ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ได้มีจำนวนน้อยกว่าการคำนวณจากสูตรของ Thorndike (1978) ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกใช้สูตรของ Thorndike โดยคำนวณจาก $N \geq 10K + 50$ (N = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง K = จำนวนตัวแปรที่ศึกษา) และพิจารณาเพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างอีกร้อยละ 10 ของ

กลุ่มตัวอย่างจริงที่ต้องการศึกษา (Dillman, 2000) เพื่อป้องกันการสูญหายของข้อมูลหรือกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามไม่สมบูรณ์ ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 100 คน ซึ่งขนาดกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนมากขึ้นจะมีอำนาจในการทดสอบมากยิ่งขึ้น (บุญใจ ศรีสถิตยีนรากร, 2547)

2. การเลือกกลุ่มตัวอย่างของผู้หญิงอาชีพบริการ เนื่องจากผู้หญิงอาชีพบริการมีการย้ายเข้าและย้ายออกจากสถานบริการบ่อย ทำให้ไม่สามารถทราบจำนวนที่แน่นอนได้ และผู้วิจัยไม่สามารถพบผู้หญิงอาชีพบริการทุกคนในสถานบริการที่เลือกศึกษา ผู้วิจัยจึงเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) โดยกำหนดคุณสมบัติ (inclusion criteria) กลุ่มตัวอย่างดังนี้

2.1 เป็นผู้หญิงอาชีพบริการที่สูบบุหรี่ มีอายุตั้งแต่ 18 - 35 ปี และปฏิบัติงานอยู่ในสถานบริการของจังหวัดภูเก็ต

2.2 ผู้หญิงอาชีพบริการเต็มใจและสมัครใจที่จะให้ความร่วมมือในการวิจัย

3. การเลือกตัวอย่างสถานบริการ ผู้วิจัยเลือกตัวอย่างสถานบริการ โดยสำรวจรายชื่อสถานบริการของจังหวัดภูเก็ต 9 ประเภท ได้แก่ โรงแรม บาร์เบียร์ บาร์อะโกโก้ ดิสโก้เธค ผับ คาเฟ่ โอเอะ อาบอบนวด นวดแผนโบราณ ร้านอาหาร และเลือกรายชื่อของสถานบริการแต่ละแห่งโดยใช้วิธีการเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) จากสถานที่ที่ให้ความร่วมมือ

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกศึกษาจังหวัดภูเก็ต เนื่องจากผู้หญิงอาชีพบริการ มักทำงานอยู่ในสถานบริการที่กระจายอยู่ตามแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ย่านพัฒน์พงษ์ เมืองพญา เกาะสมุย เชียงใหม่ รวมทั้งชายหาดต่างๆ ในจังหวัดภูเก็ต (โสภิตา วีรกุลเทวัญ, 2546) โดยลักษณะจังหวัดภูเก็ตเป็นศูนย์กลางแหล่งประกอบการธุรกิจและบริการต่างๆ เช่นเดียวกับสถานบริการในแถบกรุงเทพมหานครและพญา ซึ่งลักษณะของสถานบริการมักมีรูปแบบการบริการที่คล้ายคลึงกัน และรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้หญิงอาชีพบริการ ไม่ว่าจะอยู่ในแหล่งใดก็ตามมักมีรูปแบบการทำงานและการดำเนินชีวิตที่คล้ายคลึงกัน นั่นคือนอนหลับพักผ่อนในเวลากลางวันและทำงานในเวลากลางคืน (นิตยา ระวังพาล และเสาวภา พรสิริพงษ์, 2539; อุไรวรรณ คณิงสุขเกษม และสุภาณี เวชพงศา, 2542) ดังนั้นผู้หญิงอาชีพบริการในจังหวัดภูเก็ตจึงสามารถอ้างอิงสู่ประชากรผู้หญิงอาชีพบริการที่สูบบุหรี่ในจังหวัดอื่นๆ ได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 5 ส่วน คือ

- ส่วนที่ 1   แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล
- ส่วนที่ 2   แบบสอบถามความตั้งใจในการเลิกสูบบุหรี่
- ส่วนที่ 3   แบบสอบถามเจตคติต่อการเลิกสูบบุหรี่
- ส่วนที่ 4   แบบสอบถามการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการเลิกสูบบุหรี่
- ส่วนที่ 5   แบบสอบถามการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมในการเลิกสูบบุหรี่

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

ประกอบด้วยอายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการทำงาน ระยะเวลาในการสูบบุหรี่ ปริมาณบุหรี่ที่สูบในแต่ละวัน ประสบการณ์ในการเลิกสูบบุหรี่ (วิธีเลิกสูบบุหรี่ และจำนวนครั้งในการเลิกสูบบุหรี่) ความพยายามในการเลิกสูบบุหรี่ในระยะ 6 เดือนที่ผ่านมา

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความตั้งใจในการเลิกสูบบุหรี่ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. ศึกษาบทความ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเลิกสูบบุหรี่
2. สร้างแบบสอบถามจากการทบทวนวรรณกรรมตามแนวคิดของ Ajzen และ Fishbein (1980) และ Ajzen (1985) วัดความตั้งใจของผู้หญิงอาชีพบริการที่จะพยายามกระทำพฤติกรรมเลิกสูบบุหรี่ โดยให้ผู้ตอบแสดงความตั้งใจเกี่ยวกับการเลิกสูบบุหรี่จำนวน 2 ข้อ

ลักษณะของข้อคำถามจะถามความเป็นไปได้ของความตั้งใจที่จะกระทำหรือไม่กระทำการเลิกสูบบุหรี่ โดยใช้มาตรวัด 5 ระดับ คือ เป็นไปไม่ได้อย่างยิ่ง – เป็นไปได้อย่างยิ่ง โดยให้ 1 คะแนน ถึง 5 คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนน คือ

เป็นไปได้อย่างยิ่ง	=	5	คะแนน
เป็นไปได้	=	4	คะแนน
ไม่แน่ใจ	=	3	คะแนน
เป็นไปไม่ได้	=	2	คะแนน
เป็นไปไม่ได้อย่างยิ่ง	=	1	คะแนน

แต่ละข้อมีคะแนนตั้งแต่ 1 ถึง 5 นำค่าคะแนนแต่ละข้อมารวมกันจะได้ค่าความตั้งใจในการเลิกสูบบุหรี่ของผู้หญิงอาชีพบริการ กำหนดค่าคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 2 และค่าคะแนนสูงสุดเท่ากับ 10

เกณฑ์การแปลผลคะแนนแบบสอบถามความตั้งใจ การแปลผลคะแนนความตั้งใจในการเลิกสูบบุหรี่ของผู้หญิงอาชีพบริการ นำคะแนนของผู้ตอบแต่ละคนมารวมกันแล้วหาค่าเฉลี่ยและกำหนดแจกแจงแบบโค้งปกติ เพื่อป้องกันการลำเอียงและมีความสมมาตรของข้อมูล (เอมอร์ จังศิริพรปกรณ์, 2548) โดยในช่วง $\bar{X} \pm 1$ SD กำหนดให้เป็นระดับปานกลาง ค่าคะแนนที่น้อยกว่า $\bar{X} - 1$ SD กำหนดให้เป็นระดับต่ำ ค่าคะแนนที่มากกว่า $\bar{X} + 1$ SD กำหนดให้เป็นระดับสูง นำมาแบ่งเกณฑ์การแปลผลคะแนนความตั้งใจในการเลิกสูบบุหรี่ของผู้หญิงอาชีพบริการ ดังนี้

8 - 10	ผู้หญิงอาชีพบริการมีความตั้งใจในการเลิกสูบบุหรี่สูง
5 - 7	ผู้หญิงอาชีพบริการมีความตั้งใจในการเลิกสูบบุหรี่ปานกลาง
2 - 4	ผู้หญิงอาชีพบริการมีความตั้งใจในการเลิกสูบบุหรี่ต่ำ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเจตคติต่อการเลิกสูบบุหรี่ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีขั้นตอน 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1

1. สร้างแบบสอบถามความเชื่อเกี่ยวกับผลของการเลิกสูบบุหรี่ตามแนวคิดทฤษฎีของ Ajzen และ Fishbein (1980) และ Ajzen (1985) ซึ่งจะได้ข้อคำถาม 2 ข้อ (ในภาคผนวก) จากนั้นให้ผู้หญิงอาชีพบริการที่มีคุณสมบัติคล้ายกลุ่มตัวอย่างนั่นคือ เป็นผู้หญิงอาชีพบริการที่สูบบุหรี่และอายุระหว่าง 18 - 35 ปี เป็นผู้ตอบ โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) จากผู้หญิงอาชีพบริการและสถานบริการที่ยินดีให้ความร่วมมือ จำนวน 30 ราย แล้วแยกรายชื่อออกไว้เพื่อไม่ให้เลือกซ้ำกับกลุ่มตัวอย่าง

2. นำความเชื่อของผู้หญิงอาชีพบริการเกี่ยวกับผลของการเลิกสูบบุหรี่ วิเคราะห์เนื้อหาของความเชื่อต่างๆ ที่ผู้ตอบระบุ ความเชื่อใดมีลักษณะที่คล้ายกันจัดเข้าไว้ในกลุ่มเดียวกัน แล้วเรียงลำดับความถี่จากสูงสุดไปต่ำสุด เกณฑ์ในการเลือกความเชื่อเด่นชัดในการสร้างมาตร ใช้วิธีเลือกความเชื่อที่มีความถี่สูงตามลำดับลงไป ให้ได้ความถี่สะสมร้อยละ 75 ของความถี่ทั้งหมด มาใช้ในการสร้างข้อคำถาม ได้ความเชื่อเด่นชัดที่มีความถี่สูงสุด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงความเชื่อของผู้หญิงอาชีพบริการต่อการเลิกสูบบุหรี่

ความเชื่อ	ความถี่	ความถี่สะสม
1. สุขภาพแข็งแรง / สบายตัว / ไม่ทำลายตัวเอง / ร่างกายไม่ทรุดโทรม	17	17
2. ลดค่าใช้จ่าย	13	30
3. หงุดหงิด	13	43
4. หน้าตาไม่ทรุดโทรม / ลดปัญหาหัวรอย / ไม่แก่เร็ว	6	49
5. ส่งผลดีต่อครอบครัว / คนรอบข้าง	5	54
6. ภาระวนกระวาย / กระสับกระส่าย	5	59
7. ทำงานไม่ได้ / ประสิทธิภาพการทำงานลดลง	4	63
8. เครียดมากขึ้น	4	67
9. เปรี๊ยะปาก / เกิดอาการอยาก	4	71
10. ง่วงนอนบ่อยขึ้น	3	74

จากตารางที่ 1 แสดงความเชื่อของผู้หญิงอาชีพบริการต่อการเลิกสูบบุหรี่ ซึ่งจัดเป็นความเชื่อที่มีความถี่สูง คัดเลือกไว้เป็นความเชื่อเด่นชัด (Salient belief) จากความถี่ทั้งหมด 98 รายการ เมื่อใช้ความถี่สะสมร้อยละ 75 ของความถี่ทั้งหมด จะได้ความถี่สะสมรวม 74 รายการ ซึ่งได้ความเชื่อเด่นชัด 10 ความเชื่อ คือ ความเชื่อข้อที่ 1 ถึงความเชื่อข้อที่ 10

ระยะที่ 2 นำความเชื่อเด่นชัด (Salient belief) ที่คัดเลือกไว้แล้วมาสร้างแบบสอบถาม เจตคติต่อการเลิกสูบบุหรี่ ประกอบด้วย

- มาตรวัดความเชื่อเกี่ยวกับผลของการกระทำ จำนวน 10 ข้อ
- มาตรวัดการประเมินผลของการกระทำ จำนวน 10 ข้อ

ให้ผู้ตอบแสดงความรู้สึกรู้สึกต่อข้อความเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้หญิงอาชีพบริการในการเลิกสูบบุหรี่ โดยใช้มาตรวัด 5 ระดับ ให้คะแนนตั้งแต่ 1 คะแนน ถึง 5 คะแนน ดังนี้

การให้คะแนน

มาตรวัด	ลักษณะของตัวเลือก	การให้คะแนน
1. ความเชื่อเกี่ยวกับผลของการกระทำ	ไม่เห็นด้วย – เห็นด้วย	1 ถึง 5
2. การประเมินผลของการกระทำ	ไม่ดี – ดี	1 ถึง 5

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามเจตคติต่อการเลิกสูบบุหรี่ แต่ละข้อมีคะแนน ตั้งแต่ 1 ถึง 5 นำค่าคะแนนแต่ละข้อจากข้อคำถามวัดความเชื่อเกี่ยวกับผลของการกระทำ พฤติกรรมการเลิกสูบบุหรี่ (b) คูณกับค่าคะแนนแต่ละข้อจากข้อคำถามการประเมินผลของการกระทำพฤติกรรมการเลิกสูบบุหรี่ (e) แล้วนำค่าคะแนนแต่ละข้อมารวมกันจะได้ค่าคะแนนเจตคติของผู้หญิงอาชีพบริการต่อการเลิกสูบบุหรี่ 1 คน เป็น 1 ค่า

เกณฑ์การแปลผลคะแนนแบบสอบถามเจตคติต่อการเลิกสูบบุหรี่ การแปลผลคะแนนเจตคติของผู้หญิงอาชีพบริการต่อการเลิกสูบบุหรี่ นำคะแนนของผู้ตอบแต่ละคนมารวมกัน แล้วหาค่าเฉลี่ย โดยแบ่งเกณฑ์การแปลผลคะแนนให้เป็นไปในลักษณะการแจกแจงแบบโค้งปกติ ได้เกณฑ์การแปลผลคะแนนเจตคติของผู้หญิงอาชีพบริการในการเลิกสูบบุหรี่ ดังนี้

- > 202 - 250 เจตคติต่อการเลิกสูบบุหรี่ดีมาก
- > 154 - 202 เจตคติต่อการเลิกสูบบุหรี่ดี
- > 106 - 154 เจตคติต่อการเลิกสูบบุหรี่ปานกลาง
- > 58 - 106 เจตคติต่อการเลิกสูบบุหรี่ไม่ดี
- 10 - 58 เจตคติต่อการเลิกสูบบุหรี่ไม่ดีเลย

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามการคล้ายตามกลุ่มอ้างอิงในการเลิกสูบบุหรี่ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีขั้นตอน 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1

1. สร้างแบบสอบถามความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงของผู้หญิงอาชีพบริการในการเลิกสูบบุหรี่ ตามแนวคิดทฤษฎีของ Ajzen และ Fishbein (1980) และ Ajzen (1985) ซึ่งจะได้ข้อคำถาม 2 ข้อ (ในภาคผนวก) จากนั้นให้ผู้หญิงอาชีพบริการที่มีคุณสมบัติคล้ายกลุ่มตัวอย่าง นั่นคือ เป็นผู้หญิงอาชีพบริการที่สูบบุหรี่และอายุระหว่าง 18 - 35 ปี เป็นผู้ตอบ โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) จากผู้หญิงอาชีพบริการและสถานบริการที่ยินดีให้ความร่วมมือ จำนวน 30 ราย แล้วแยกรายชื่อออกไว้เพื่อไม่ให้เลือกซ้ำกับกลุ่มตัวอย่าง

2. นำความเชื่อของผู้หญิงอาชีพบริการเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงที่มีอิทธิพลต่อการกระทำพฤติกรรมการเลิกสูบบุหรี่ วิเคราะห์กลุ่มอ้างอิงต่างๆ ที่ผู้ตอบระบุ กลุ่มอ้างอิงใดมีลักษณะที่คล้ายกันจัดเข้าไว้ในกลุ่มเดียวกัน แล้วเรียงลำดับความถี่จากสูงสุดไปต่ำสุด เกณฑ์ในการเลือกกลุ่มอ้างอิงเด่นชัดไปไว้ในการสร้างมาตร ใช้วิธีเลือกกลุ่มอ้างอิงที่มีความถี่สูงตามลำดับลงไป ให้ได้ความถี่สะสมร้อยละ 75 ของความถี่ทั้งหมดมาใช้ในการสร้างข้อคำถาม ได้กลุ่มอ้างอิงเด่นชัดที่มีความถี่สูง ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงความเชื่อของผู้หญิงอาชีพบริการเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงที่ผู้หญิงอาชีพบริการคิดว่าบุคคลเหล่านี้สนับสนุนหรือคัดค้านการกระทำพฤติกรรมการเลิกสูบบุหรี่

กลุ่มอ้างอิง	ความถี่	ความถี่สะสม
1. แม่	17	17
2. เพื่อนร่วมงาน	16	33
3. พ่อ	15	48
4. ลูก	11	59
5. แฟน	10	69

จากตารางที่ 2 แสดงความเชื่อของผู้หญิงอาชีพบริการเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง (Reference Groups) ซึ่งจัดเป็นกลุ่มอ้างอิงที่มีความถี่สูง คัดเลือกไว้เป็นกลุ่มอ้างอิงเด่นชัด (Salient referents) จากความถี่ทั้งหมด 90 รายการ เมื่อใช้ความถี่สะสมร้อยละ 75 ของความถี่ทั้งหมด จะได้ความถี่สะสมรวม 69 รายการ ได้กลุ่มอ้างอิงเด่นชัด 5 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ถึงกลุ่มที่ 5

ระยะที่ 2 นำกลุ่มอ้างอิงเด่นชัด (Salient referents) ที่คัดเลือกไว้แล้วมาสร้างแบบสอบถามการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการเลิกสูบบุหรี่ ประกอบด้วย

- มาตรวัดความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง จำนวน 5 ข้อ
- มาตรวัดแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง จำนวน 5 ข้อ

ให้ผู้ตอบแสดงความรู้สึกต่อข้อความด้านความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง และกลุ่มอ้างอิงเป็นแรงจูงใจ โดยใช้มาตรวัด 5 ระดับ ให้คะแนนตั้งแต่ 1 คะแนน ถึง 5 คะแนน

การให้คะแนน

มาตรวัด	ลักษณะของตัวเลือก	การให้คะแนน
1. ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง	ไม่สมควร – สมควร	1 ถึง 5
2. แรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง	ไม่ทำตาม – ทำตาม	1 ถึง 5

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง แต่ละข้อมีคะแนนตั้งแต่ 1 ถึง 7 นำค่าคะแนนที่ผู้ตอบแสดงความเชื่อที่มีต่อทัศนคติกลุ่มอ้างอิง (NB) คูณกับค่าคะแนนกลุ่มอ้างอิงที่เป็นแรงจูงใจให้ผู้หญิงอาชีพบริการปฏิบัติตาม (MC) แล้วนำค่าคะแนนแต่ละข้อมารวมกันจะได้ค่าคะแนนการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงของผู้หญิงอาชีพบริการต่อการเลิกสูบบุหรี่ 1 คน เป็น 1 ค่า

เกณฑ์การแปลผลคะแนนแบบสอบถามการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การแปลผลคะแนนการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงของผู้หญิงอาชีพบริการต่อการเลิกสูบบุหรี่ นำคะแนนของผู้ตอบแต่ละคนมารวมกันแล้วหาค่าเฉลี่ย และแบ่งเกณฑ์การแปลผลคะแนนให้เป็นไปในลักษณะการแจกแจงแบบโค้งปกติ ได้เกณฑ์การแปลผลคะแนนการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงของผู้หญิงอาชีพบริการในการเลิกสูบบุหรี่ ดังนี้

- > 101 – 125 ผู้หญิงอาชีพบริการมีการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงสูงมาก
- > 77 – 101 ผู้หญิงอาชีพบริการมีการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงสูง
- > 53 – 77 ผู้หญิงอาชีพบริการมีการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงปานกลาง
- > 29 – 53 ผู้หญิงอาชีพบริการมีการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงต่ำ
- 5 – 29 ผู้หญิงอาชีพบริการมีการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงต่ำมาก

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมในการเลิกสูบบุหรี่ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีขั้นตอน 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1

1. สร้างแบบสอบถามความเชื่อเกี่ยวกับการควบคุมพฤติกรรมในการเลิกสูบบุหรี่ ตามแนวคิดทฤษฎีของ Ajzen (1985, 1988) ซึ่งจะได้ข้อคำถาม 2 ข้อ (ในภาคผนวก) จากนั้นให้ผู้หญิงอาชีพบริการที่มีคุณสมบัติคล้ายกลุ่มตัวอย่างนั้นคือ เป็นผู้หญิงอาชีพบริการที่สูบบุหรี่และอายุระหว่าง 18 - 35 ปี เป็นผู้ตอบ โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) จากผู้หญิงอาชีพบริการและสถานบริการที่ยินดีให้ความร่วมมือ จำนวน 30 ราย แล้วแยกรายชื่อออกไว้เพื่อไม่ให้เลือกซ้ำกับกลุ่มตัวอย่าง

2. นำความเชื่อของผู้หญิงอาชีพบริการเกี่ยวกับการควบคุมที่มีต่อพฤติกรรมในการเลิกสูบบุหรี่ จัดเรียงลำดับปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยขัดขวางตามลำดับความถี่จากมากที่สุดไปน้อยที่สุด เกณฑ์ในการเลือกปัจจัยเด่นชัดไปไว้ในการสร้างมาตร ใช้วิธีเลือกปัจจัยเด่นชัดที่มีความถี่สูงตามลำดับลงไป ให้ได้ความถี่สะสมร้อยละ 75 ของความถี่ทั้งหมดมาใช้ในการสร้างข้อคำถาม ได้ปัจจัยเด่นชัดที่มีความถี่สูง ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงความเชื่อของผู้หญิงอาชีพบริการเกี่ยวกับการควบคุมที่มีต่อการกระทำพฤติกรรมการเลิกสูบบุหรี่

ปัจจัย	ความถี่	ความถี่สะสม
1. ความเครียด	8	8
2. เพื่อนชักชวนให้สูบบุหรี่	8	16
3. กำลังใจจากครอบครัว	8	24
4. กำลังใจจากตัวเอง	6	30
5. กำลังใจจากคนรอบข้าง	6	36
6. อยู่ในสถานที่ทำงานที่มีผู้สูบบุหรี่	6	42
7. หลีกเลี้ยงสถานที่บันเทิง	4	46
8. ปัญหาต่างๆในชีวิต เช่น การเงิน การงาน ครอบครัว	4	50
9. ความเคยชิน	4	54
10. จิตใจไม่เข้มแข็ง	3	57
11. ถ้าทำอาชีพอย่างนี้ก็ต้องสูบบุหรี่อยู่แล้ว / ทำงานกลางคืน	3	60

จากตารางที่ 3 แสดงความเชื่อของผู้หญิงอาชีพบริการเกี่ยวกับการควบคุม (Control beliefs) ซึ่งจัดเป็นปัจจัยที่มีความถี่สูง คัดเลือกไว้เป็นปัจจัยเด่นชัด (Salient factor) จากความถี่ทั้งหมด 77 รายการ เมื่อใช้ความถี่สะสมร้อยละ 75 ของความถี่ทั้งหมด จะได้ความถี่สะสมรวม 60 รายการ ได้ปัจจัยเด่นชัด คือ ปัจจัยที่ 1 ถึงปัจจัยที่ 11

ระยะที่ 2 นำปัจจัยเด่นชัด (Salient factor) ที่คัดเลือกไว้แล้วมาสร้างแบบสอบถามการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมในการเลิกสูบบุหรี่ ประกอบด้วย

- มาตรวัดความเชื่อเกี่ยวกับการควบคุม จำนวน 11 ข้อ
- มาตรวัดการรับรู้การควบคุม จำนวน 11 ข้อ

ให้ผู้ตอบแสดงความรู้สึกต่อข้อความด้านความเชื่อเกี่ยวกับการควบคุม และการรับรู้การควบคุม โดยใช้มาตรวัด 5 ระดับ ให้คะแนนตั้งแต่ 1 คะแนน ถึง 5 คะแนน ดังนี้

มาตรวัด	ลักษณะของตัวเลือก	การให้คะแนน
1. ความเชื่อเกี่ยวกับการควบคุม	ยาก - ง่าย	1 ถึง 5
2. การรับรู้การควบคุม	เป็นไปไม่ได้ - เป็นไปได้	1 ถึง 5

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามการรับรู้การควบคุมพฤติกรรม แต่ละข้อมีคะแนนตั้งแต่ 1 ถึง 7 นำค่าคะแนนแต่ละข้อคำถามวัดความเชื่อเกี่ยวกับการควบคุม (C_k) คูณกับการรับรู้การควบคุม (P_k) แล้วนำค่าคะแนนแต่ละข้อมารวมกันจะได้ค่าคะแนนการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมของผู้หญิงอาชีพบริการในการเลิกสูบบุหรี่ 1 คน เป็น 1 ค่า

เกณฑ์การแปลผลคะแนนแบบสอบถามการรับรู้การควบคุมพฤติกรรม การแปลผลคะแนนการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมของผู้หญิงอาชีพบริการในการเลิกสูบบุหรี่ นำคะแนนของผู้ตอบแต่ละคนมารวมกัน แล้วหาค่าเฉลี่ย และแบ่งเกณฑ์การแปลผลคะแนนให้เป็นไปในลักษณะการแจกแจงแบบโค้งปกติ ได้เกณฑ์การแปลผลคะแนนการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมของผู้หญิงอาชีพบริการในการเลิกสูบบุหรี่ ดังนี้

> 223 – 275	การรับรู้การควบคุมพฤติกรรมระดับสูงมาก
> 170 – 223	การรับรู้การควบคุมพฤติกรรมระดับสูง
> 117 – 170	การรับรู้การควบคุมพฤติกรรมระดับปานกลาง
> 64 – 117	การรับรู้การควบคุมพฤติกรรมระดับต่ำ
11 – 64	การรับรู้การควบคุมพฤติกรรมระดับต่ำมาก

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity)

1.1 นำแบบสอบถาม 4 ฉบับ ได้แก่ แบบสอบถามความตั้งใจในการเลิกสูบบุหรี่ แบบสอบถามเจตคติต่อการเลิกสูบบุหรี่ แบบสอบถามการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการเลิกสูบบุหรี่ และแบบสอบถามการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมในการเลิกสูบบุหรี่ ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) ความถูกต้องเหมาะสมของภาษา ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ความครอบคลุมของเนื้อหาตามแนวคิดที่ผู้วิจัยเลือกใช้ ตลอดจนการให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ดังนี้

1.1.1 ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และเชี่ยวชาญด้านบุหรี่ยาสูบ จำนวน 2 ท่าน

1.1.2 ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และเชี่ยวชาญด้านทฤษฎีการกระทำตาม

แผนของ Ajzen จำนวน 3 ท่าน

1.2 นำแบบสอบถามทั้ง 4 ฉบับจากผู้ทรงคุณวุฒิ คำนวณหาค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (Content validity index, CVI) โดยใช้เกณฑ์ค่า Content validity index ≥ 0.80 (Polit and Hungler, 1999: 419) ปรากฏว่าผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน มีความเห็นสอดคล้องกันว่าข้อ

คำถามทั้งหมดมีความเหมาะสมกับค่านิยามหรือกรอบแนวคิดทฤษฎี และให้ข้อเสนอแนะในการปรับลักษณะการใช้ภาษาให้เหมาะสมสำหรับกลุ่มตัวอย่างมากขึ้นในบางข้อ เช่น “โอกาสที่ฉันเครียด ฉันอาจจะเลิกสูบบุหรี่” ปรับเป็น “ถ้าฉันเครียด ฉันมีโอกาสที่จะเลิกสูบบุหรี่” และคำนวณค่า Content validity index ได้เท่ากับ .82

2. การหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามทั้ง 4 ฉบับ ที่ผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาเรียบร้อยแล้ว มาตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยนำไปทดลองใช้จริงกับผู้หญิงอาชีพบริการที่คุณสมบัติเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ราย ที่แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ความเชื่อมั่น โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ดังนี้

- แบบสอบถามความตั้งใจในการเลิกสูบบุหรี่ เท่ากับ .80
- แบบสอบถามเจตคติต่อการเลิกสูบบุหรี่ เท่ากับ .76
- แบบสอบถามการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการเลิกสูบบุหรี่ เท่ากับ .86
- แบบสอบถามการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมในการเลิกสูบบุหรี่ เท่ากับ .90

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการเป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย จากคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เสนอนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดภูเก็ต เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. เมื่อได้รับอนุญาตให้ดำเนินการเก็บข้อมูลได้ ผู้วิจัยเข้าพบหัวหน้างานป้องกันแก้ไขปัญหาเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดภูเก็ต เพื่อขอความร่วมมือในการประสานงานกับทีมสำรวจสถานบริการ หน่วยตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก และให้สูขศึกษาในสถานบริการของงานป้องกันแก้ไขปัญหาเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เพื่อติดตามออกไปเก็บข้อมูลในสถานบริการแต่ละแห่ง

3. นัดหมายกับทีมสำรวจสถานบริการฯ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย วิธีการเก็บข้อมูล และขอความร่วมมือในการค้นหากลุ่มตัวอย่าง

4. ผู้วิจัยขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลโดยแนะนำตนเองกับผู้หญิงอาชีพบริการ และอธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัย พร้อมทั้งชี้แจงการพิทักษ์สิทธิ์ให้กลุ่มตัวอย่างทราบ

5. เมื่อผู้หญิงอาชีพบริการสมัครใจเข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยเชิญผู้หญิงอาชีพบริการนั่งในสถานที่ที่จัดไว้โดยเฉพาะในห้องใดห้องหนึ่งของสถานบริการ อธิบายวิธีตอบแบบสอบถาม และให้กลุ่มตัวอย่างเซ็นชื่อในใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัย จากนั้นให้ผู้หญิงอาชีพบริการตอบแบบสอบถามที่เตรียมไว้

6. ผู้วิจัยดำเนินการดังเช่นข้อ 4 - 5 จนได้กลุ่มตัวอย่างครบตามจำนวนที่ต้องการ นำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยชี้แจงการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างเริ่มจากการแนะนำตัว ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งชี้แจงให้ทราบสิทธิของกลุ่มตัวอย่างในการตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้ ผู้เข้าร่วมวิจัยจะใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามประมาณ 30 นาที และไม่ต้องระบุ ชื่อ-สกุล ในแบบสอบถาม จะใช้รหัสในการวิเคราะห์ข้อมูลแทนชื่อจริงของผู้เข้าร่วมวิจัย คำตอบและข้อมูลทุกอย่างจะถือเป็นความลับ ผลการวิจัยจะนำเสนอในภาพรวม และนำมาใช้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเท่านั้น ผู้เข้าร่วมการวิจัยสามารถปฏิเสธไม่เข้าร่วมหรือถอนตัวจากโครงการวิจัยได้ทุกขณะ โดยการปฏิเสธจะไม่มีผลใดๆ ต่อผู้เข้าร่วมการวิจัย หากมีข้อสงสัยเกี่ยวกับการวิจัยกลุ่มตัวอย่างสามารถสอบถามผู้วิจัยได้ตลอดเวลา หากผู้วิจัยมีข้อมูลเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้ผู้วิจัยจะแจ้งให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยทราบอย่างรวดเร็ว

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ จากแบบสอบถามที่บันทึกไว้มาวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ SPSS for Windows version 11.5 ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการทำงาน ปริมาณบุหรี่ที่สูบในแต่ละวัน และประสบการณ์ในการเลิกสูบบุหรี่ นำมาแจกแจงความถี่ ร้อยละ

2. คะแนนเจตคติต่อการเลิกสูบบุหรี่ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การรับรู้การควบคุมพฤติกรรมและความตั้งใจในการเลิกสูบบุหรี่ นำมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์เจตคติต่อการเลิกสูบบุหรี่ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การรับรู้การควบคุมพฤติกรรม และความตั้งใจในการเลิกสูบบุหรี่ โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation)

4. วิเคราะห์อำนาจทำนายความตั้งใจในการเลิกสูบบุหรี่ของผู้หญิงอาชีพบริการจาก เจตคติต่อการเลิกสูบบุหรี่ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมโดยการ วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression)